

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. De vbi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

lius: tum, quia actio substantialis fortasse dicitur talis, non, quia sit substantia, sed quia substantia productiva, de quo in loco: ea ergo, quaecunque sit, haud pertinet ad pradicamentum substantia: ergo alicuius accidentis: cuius autem, nisi actionis? quod enim dici solet, ad nullum eam genus attinere, frivolum est; idemque possemus de accidentali actione comminisci. Tum etiam: esto, sit substantia; quid inde? cum enim idem esse possit in pradicamento actionis, & passionis, cur non etiam in eius, & substantia: superfedeo multis aliis, quae simul sunt in duobus pradicamentis: de hoc enim supra saepe. Rursus actio substantialis est verè actio: quamvis enim aliqui putent generationem substantialem haud esse proprie actionem, sed praeiæ terminum alterationis, eorum tamen opinio est manifeste falsa: quidni ergo illa actio non minus, quam accidentalis sit in actionis pradicamento?

Contraria autem ratio non vrget. Quid enim? quod multi, & non improbabiler putant, ad genus supremum, huc pradicamentum haud requiri, ut sit uniuocum. Quid secundo? quod probabilius longesit, substantiam, & accidens conuenire uniuoce in ratione entis? Quid tertio? quod eorum sit diuersa ratio, & quibus producantur actionum: non enim, ut substantia est prior accidenti, & hoc ab illa dependens immediate, & proxime, similis interuenit ordo inter eorum actiones: quamvis enim, quae terminatur ad accidens supponit substantiam, eiusque adeo productionem, aut mediata, & remota: quo etiam pacto substantia productio eam, quae terminatur ad accidens supponit; cum sit posterior dispositionibus accidentalibus in subiectum denuo introductis.

C A P V T II.

De passione.

Passio pradicamentalis primo sumi potest, ut perinde sit, atque quidpiam esse productum à suis causis, siue, quod eodem redit, est actio quatenus hanc tribuit denominationem: Colligitur ex Aristotele, & B. Thoma 3. physic. lect. 5. & Gilberto sic passionem definiente, *est effectus, & illatio actionis, secundum quam hac quidem patiuntur magis, illa uero minus*; necnon Rubio in pradicam. cap. 9. num. 7. sic eam definiente; *Passio est via, qua media effectus recipit esse ab agente*. Eadem acceptio passionis sumitur ex Aureolo in 1. distinct. 30. part. 1. art. 3. proposit. 1. & Scoto in 4. distinct. 13. quæst. 1. & quodlib. 11. Antonio Andrea lib. de sex principiis quæst. 9. & eius nationis aliis.

Cæterum cum respectum effectus ad causam suam negant esse passionem pradicamentalem Suarez disp. 49. metaph. sect. 1. num. 1. Auerſa quæst. 21. log. sect. 3. §. *secundo ergo* Cuius sententia fundamentum est, effectum esse productum attinere formaliter ad pradicamentum actionis: non ergo ad genus passionis potest spectare. Sed antecedens est falsum: nam causalitas quævis solum, prout denominat causam producentem, est in pradicam. actionis, non uero prout denominat effectum productum: quin potius ita est passio pradicamentalis. Scite, ut multa, B. Thomas opusculo 48. cap. 3. *licet actio, & passio, & forma, qua aliquid mouetur sint una res, tamen propter diuersam denominationem, quam importat, vel propter diuersum respectum importatum sunt diuersa pradicamenta*. Quibus R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. II.

verbis illustratur præcedens solutio, & alia paratur ei, qui obiceret, ex hac nostra passionis usurpatione fore ut idem reipſa simul in diuersis pradicamentis existeret.

Secundo sumi potest passio pradicamentalis, ut perinde sit, atque causalitas materialis, merito cuius subiectum recipit formam aliquam, & hæc ei inhaeret. Ita Rubio sic eam definiens ubi supra. *est via à qua subiectum dicitur pati per impressionem effectus ab agente*. Item Suarez, Hurtadus, Arriaga, & communiter nostri authores, & cum eis exterorum non pauci Refragatur tamen Auerſa quæst. & sect. supra citatis §. *quarto uideri posset*: ibique negat inhaerentiam, ac receptionem in facto esse, quam nimirum passum erga formam exercet sublato agente, esse huius pradicamenti, quo de loquimur: Ea namque, inquit, est conditio uniuersalis cuiusuis accidentis, ac nullum non transcendens, haud ergo pertinet destinate ad pradicamentum passionis. Item album, uerbi gratia in concreto pertinet ad pradicamentum qualitatit: ergo & inhaerentia, quæ in eo formalissime inuoluitur, quamuis ita non sit inuoluta in eius abstracto, uidelicet albedine: iam ergo talis inhaerentia non spectat ad genus passionis.

Nihil horum vrget. Non primum, quia uti nullum accidens est, quod non refertur aliquorſum, quodve alteri non sit simile, aut dissimile, æquale, vel inæquale, &c. & nihilominus relatio constituit peculiare genus, ita similiter illud constituere, & in eo sedem hgere poterit inhaerentia, quanquam gratis permittatur, eam nullius non esse accidentis. Non secundum: siquidem inhaerentia in consortio albi, & prout eius constitutiva, adeoque indistincta quodammodo est in pradicamento qualitatit: at nude sumpta, ac prout distincta ab eo, quod est præcipuum in albo, nimirum eius forma est in genere passionis.

Tertio aliqui apud Auerſam ubi paulo supra uolunt, passionem intentionalem, qua nimirum aliquid dicitur sentiri, intelligi, aut amari esse pradicamentalem. Sed iam in simili aduersus eos est actum.

Quarto nonnulli cum Fonteca §. metaph. cap. 13. quæst. 1. sect. 5. ad 2. uolunt denominationes extrinsecas, cuiusmodi sunt, uerbi gratia, seruos pari uincula, milites arma, & uasa deaurata illuſum eis aurum ad hoc genus, de quo est sermo, pertinere. Nullo tamen iure: nulla enim earum denominationum, aut similitum non spectat ad pradicamentum habitus, ut constabit in loco.

Quintò Auerſa solam passionem à subiecto, & termino distinctam concedit esse pradicamentalem, secus uero eam, quæ identificatur cum alterutro: Eodem autem utitur argumento, quo paulo supra, cum de actione meditaretur quidpiam simile. Eodemque etiam: quo supra, hic etiam est impugnandus argumentum. Ad extremum ab Aristot. & aliis duo potissime attribui solent actioni, & passioni, uidelicet habere contrarium, & suscipere magis, & minus, ei autem fere sic conueniunt, uti relationi: quo autem pacto sint huius, declaratum est tract. super cap. postremo.

C A P V T III.

De ubi.

Ubi pradicamentale, ut in physica latius est explicatum, atque probatum, nil aliud est, quam locus cuiusque rei: Hinc enim est, ut perinde sit rem esse alicubi, atque esse in aliquo loco, ubique: & in quocunque

cunque loco, nullibi, & in nullo loco. Neotoreci tamen, non locum, sed accidens quoddam, siue quem habet ad eum res locata respectum, censent esse vbi: Opponunt primo, tum Aristotelem in prædicam. c. 9. *vbi per hoc, quod esse in foro, in lycaeo explicantem; necnon Gilbertum illud deficientem ita, vbi est circumscriptio corporis à circumscriptione loci proueniens: iuxta utrumque ergo vbi est præsentia rei in spatio loci: non ergo ipse locus: aliud enim est esse locum, aliud te esse præsentem loco. Obiiciunt secundo, locum esse quandam quantitatis speciem: quæ ergo nunc in prædicamento vbi constituitur?*

13 Nihil tamen est in his argumentis efficaciar, nihil ponderis. Primum ita dilues: ut partes sunt in supposito, non per aliam formam, quam per ipsum suppositum, siue totalitatem, cui insunt; ita etiam res dicuntur esse in loco per huncipsum. Ratio autem à priori est, quia locus rem sibi immobiliter affigit: rem ergo sibi unitam in se collocat: quamobrem quod vbi sit rem esse præsentem loco, iuxta Aristotelem, & Gilbertum, haud tollit, quominus illud sit ipse locus. Quid? quod Aristoteles pingui minerua, atque in transcurso voluit vbi explicare; Gilbertina vero definitio multis peccet de causis: nam vbi definitum haud comprehendit: haud etiam illud, quo, non corpora, sed eorum formæ, vel substantiales, vel accidentariæ sunt in loco: haud denique, quo locatur spiritus.

14 Secundum argumentum ita dilues iuxta dicta à nobis superius tract. 4. cap. 5. locus bifariam potest vsurpari: primo, ut habet extensionem quandam partium partibus rei locatæ commensuram: atque ita est quædam quantitatis species, eaque vera, & non adumbrata: secundo prout rem hinc v.g. aut illic immobiliter affigit: & sic est vbi prædicamentale. & neutiquam spectat ad genus quantitatis. Hoc pacto conciliari possunt, si velint, & qui locum negant esse quantitatem, videlicet B. Thomas, Auerroes, Suarez, Fonseca, & Conimbricenses; & qui id affirmant, ut Platonici apud simplicium, Galenus apud Themistum, Philoponus, Tolerus, & Sorus. Autoribus priori loco memoratis fauere videtur Arist. 5. met. c. 1. 3. & posterius recensitis 4. physicorum cap. 4. & in prædicamentis cap. 6. Sed superiori adhibita distinctione secum ipso facile potest in concordiam redigi.

15 Vbi ergo, siue spatium loci, aliud est reale, aliud imaginarium: hoc est ens solius rationis, & nec habet esse, nec potest habere; perinde tamen à nobis concipitur, ac, si eo esset præditum; idque ut melius explicemus extensionem, situm, & distantiam vbitarum verarum ac realium; quæ esse maiores, aut minores, hic, aut alibi sitæ, distantes plus, minusve vulgo iudicari solent, prout eiusmodi affectiones conueniunt ei, quod replent intervallo; imaginario quidem, & quod, etsi apprehendatur à nobis æternum, & mundo condito antèrius, est tamen reuera nihil, ut dictum est paulo supra.

16 Vbi, seu spatium loci reale, aliud est intrinsecum, quod videlicet rei vnitur, in eaque producit per motum localem, huic si sit obnoxia: unde fortassis ortum est, quod, vel inter non philosophos dici consuevit spatium tot leucarum v.g. tanto tempore confici, vel peragi. Aliud vero est extrinsecum, quod definitur ab Aristotele 4. phys. superficies corporis ambientis: quæ definitio rebus omnibus sub luna cauo contentis quadat; quin etiam caelestium orbium singulis, & singulorum etiã superficibus, ea sola dempta, quæ supremi celi dorsum infinita quadã circuit ambicione: Hanc enim nihil ambit, nihil est extra: qua quoque de causa Deus haud est in loco extrinsecò.

17 Vbi, siue loci spatium reale rursus, aliud est cir-

cumscriptum, quo videlicet vna pars rei in vna loci, & alia constituitur in aliã, non vero quæuis in quacunque; quo fit quidem, ut vna superficies rei locatæ cæteras à se distinctas circumscribat, & ambiat: Vbi vero definitum est, quo tota res in toto spatio, & tota in qualibet eius parte ponitur; at ibi definite, & non alicubi. Immensum vero est, quo res est vbi que, & sine termino, aut mensu. Priori modo locantur creaturæ corporeæ: secundo modo incorporeæ: tertio corporum, ac spirituum creator. Sed quid de præsentia, qua res spiritualis sit diuinitus in duplici loco adæquato? Fonseca l. 5. met. c. 1. 5. q. 9. sect. 2. *§. sed, ut obiter moneam, docet eam esse mediam inter triplicem à nobis assignatam, & ab eis diuersæ rationis: contra vero id negat Auerſa q. 21. log. sect. 4. & merito: nam ita esset spiritus ille in quouis eorum locorum, ut non esset alibi naturaliter, ac citra miraculum: vtrumlibet ergo eius vbi seorsim ab alio sumptum esset definitum huius definitio si rectè explicetur. Deinde, etsi spiritus ille in duobus locis adæquatis constitutus non ita esset in eorum alterutro, ut non esset absolute alibi; ita tamen foret in ambobus, ut nullibi vterius: proinde utrumque vbi, saltem collectiue sumptum esset definitum: id, quod paulo post fatetur ipse Fonseca in hæc verba: *quantum quia certus locorum numerus, si res simul sit in omnibus pro uno loco haberi potest; poterit illa dici in omnibus simul acceptis definitiue esse, quia non sit in alio ab illis.* Hactenus ille. Quod autem de spiritu eo dixi, id de Christo prout sacramentaliter in diuersis locis, ac sub diuersis speciebus dictum puta.*

18 Rursus vbi, aliud est eorum, aliud spirituum: quæ, an sint ambo in hoc prædicamento, dubitari consuevit inter autores: Solum vbi corporeum esse prædicamentale tueretur Sanchez in log. quæst. 7. 5. & plures alij Thomistæ, atque cum eis Gilbertus vbi supra. Contra vero, tum corporum, tum etiam spirituum vbi esse huius prædicamenti, docet Fonseca lib. 5. met. c. 1. 5. q. 9. & multi cum eo Scotistæ. Ego distinguendum arbitror prædicamentum vbi in physicum, ac metaphysicum: hoc latius funditur, & comprehendit vbitatem, & corporum, & spirituum: imò etiam Dei ipsius: illud arctius est, & solum corporum vbitatem cohibet. Ita superius tract. 2. cap. 5. statutum est à nobis, corpora sola esse in prædicamento substantiæ physicè vsurpato, & tum illa, tum etiam spiritus esse in eo metaphysicè, & fusius sumpto: Ita etiam tract. 4. cap. 7. in solut. quartæ difficult. decretum est à nobis, quantitatem numericam, & discretam bifariam sumi posse: primo propriissime; & ita excludere spiritus, & solum admittere corpora: secundo proprie, etsi non tantundem; atque sic completi, tum corpora, tum etiam res incorporeas. Similiter ergo in præsentia, &c. Quocirca posterior sententia rectè explicata, & quadam moderatione adhibita, duplicique prædicamenti distinctione facta, est longe verior. Qui tamen sequuntur priorem, obiiciunt; spiritus esse in loco per operationem eorum; ergo præsentia localis attinet, inquirunt, ad prædicamentum actionis, non ergo ad vbi prædicamentale. Verum antecedens fortasse falsum est, & certè ab vniuersa Scottistarum negatur familia: quidquid autem de eo sit, secunda consequentia haud valet: cum enim idem esse possit simul in diuersis generibus, quidni operatio Angelica, alteriusve spiritus esse possit in prædicamento actionis, necnon in prædicamento vbi, si quæ corpore vacant, nisi operando nequeunt esse in loco, aut existere alicubi.

19 Iam vbi, siue spatium loci duo solent attributa assignari. Primum est, non suscipere magis, & minus dic-
citur

gitur enim res esse in maiori loco, & in minori non tamen magis, & minus esse in loco, quā alia. Secundum est, non habere contrarium. At inquires, quo iure superius tract. 4. cap. 9. in solut. 4. argumenti constitutum à nobis est, vbi, siue locum supremum, & infimum, prout spectant ad hoc prædicamentum, quo de agimus, contrariari inuicem, videlicet, quia eadem res nequit utroque simul affici, potest tamen ex intervallo. Respondeo, locum bifariam sumi posse, & debere: primo prout res est in illo, eique immobiliter adheret; ita autem non est contrarietati obnoxius: secundo prout est accidens quoddam rei locatæ, ei inhaerens, & cum alio impossibile; & sic contrarietatem admittit.

- 20 Eodem fermè recidunt vbi prædicamentale, & vbi-
cario. Probabile tamen arbitror, hanc non esse lo-
cum, aut vbi, sed vñionem rei cum illo, vel quod
perinde est, inhaerentiam loci, quandamque passio-
nem: de quo latius in Physica.

CAPVT IV.

De Quando.

- 21 **Q**uamquam non parum differant vbi, & quando,
quæ est huius successio, & illius stabilitas; cæ-
terum magna est utriusque vicinitas, ac proportio.
Sicut enim vbi est cuiusque rei locus, ita quando
est cuiuslibet tempus: hinc est, vt rem esse aliquan-
do, sit perinde, ac eam esse in aliquo tempore, &
quandocunque, ac esse in quocunque, siue omni
tempore, & nunquam, siue nequando, atque in nullo
tempore. Nihil autem refert, quod obiciunt primo
neoterici contra sentientes, quando explicari ab Ari-
stotele cap. 4. prædicamentorum per esse *heri, supe-
riori anno*, & à Gilberto in lib. 6. principiorum per
hoc, quod sit id, *quod ex adiacentia temporis relin-
quitur*: quare magis esse, vt sit existentia rei in
tempore, siue cuiusdam præsentia respectus ad
illud, quam tempus ipsum. Siquidem esto *quando*
sit eiusmodi præsentia, siue coexistentia, potest ni-
hilominus, ac debet esse tempus ipsum, cui res est
præsens, atque coexistens; huius enim denomina-
tionis, non alia est causa formalis, vt in Physica de-
claravi, vtque in simili perstrictum est cap. superiori,
cum esset sermo de vbi prædicamentali.

- 22 Non magis ponderosum est, quod iidem recentio-
res secundo opponunt; tempus videlicet esse quan-
tatem prædicamentalem, haud ergo esse posse præ-
dicamentum quando, aut hoc illud: liquidem tempus
prout habet partes quasdam diuisibiles spectat ad
quantitatem; prout vero est quidpiam immobile, &
& rem nunc destinare constituit, ad prædicamentum
quando. Atque hoc pacto possunt conciliari autho-
res, qui negant, tempus esse speciem quantitatis, &
qui id affirmant. Vt autem supra visum est tract. 4.
cap. 5. ad finem sententia negantis sunt Caietanus,
Socinas Atauio, Ioannes à S. Thoma, Gilius
Hurtadus, Peterius, Vasquez, & Suarez. Opinio-
nis verò affirmantis sunt contra Cardinal. Tolet, Val-
lius, Rubius, Fonseca, Bartholomæus Amicus, Tel-
lez, Molina, Auerroes; item Iauellus, Flandria, &
Dominicus Sotus.

- 23 Explicato tempore, siue quando, reliquum est,
vt illud distribuamus. Quando ergo, aliud est reale,
aliud imaginarium. Hoc est ens rationis, quo vitmur,
& non absque operæ prætio ad realium durationum
naturas distantias, & quantitates explicandas: quod
enim aliqua duratio sit nunc, & non antea, vel po-
R. P. Richard Lyncei, Philosoph. Tom. III.

stea; quod item inter vnā, & alteram plus, vel mi-
nus intersit; quod denique altera sit magis exten-
sa, & protracta altera è diuerso contractior, & mi-
nor, quomodo melius declarari potest, quam per in-
teruallum imaginarium, & ficticiam distensionem,
cui coexistunt?

Quando reale, aliud est intrinsecum, quoddam
videlicet accidens fluxum, & successuum à cuius
vnis partibus deuoluitur continuo res ad alias; siue
cuius partes fluunt continuo, labunturque, & res in
illis; huiusmodi autem accidens est terminus con-
seruationis, sicut vbi intrinsecum terminat morum
ationis: vt enim quo plura vbi acquiruntur denuo,
eo motus localis rei est diutior, vel celeritate diu-
turnitatem compensans, ita quo plura tempora, siue
quando intrinseca quauis res peragit, siue quo pluri-
bus coexistit, ac de aliis rotatur in alia, eo plus conser-
uatur suo in esse, quod primum nata est.

Quando extrinsecum est tempus extrinsecum,
quo videlicet alterius rei duratio mensuratur; quam-
uis autem cuiuscumque motus, aut etiam rei perma-
nētis tempus intrinsecum ita comparatum sit & sua-
pte natura, vt possit esse extrinsecum respectu ali-
cuius alterius rei prout est aptum eam mensurare,
cæterum, quæ est motuum cælestium perpetuitas,
constantia, & vniformitas; quæ item velocitas, quæ
denique vniuersalitas, & vbique gentium, atque ter-
rarum notissima vicissitudo; eorum ob hæc tempus
est aptissima quarumvis durationum mensura: adeo-
que per antonomasiam dici consuevit tempus ex-
trinsecum: quo etiam facit, illud esse longè præ-
cellentius cæteris omnibus, quibus fugiunt, tran-
seuntque fluminis instar res sublunares, & cor-
ruptioni subiectæ. Vide dicta superius tract. 4. cap. 5.
& 8. ad vtriusque finem.

Rursus quando, aliud est vtrinque finitum, quod
nimirum habet principium, & finem, estque rerum
corruptibile, & corporearum proprium. Aliud
vero vna sui parte finitum, & altera infinitum, quod
videlicet incepit, numquam tamen desinet, & ante
non fuit, postea tamen semper erit, aut è conuerso:
estque animarum rationalium, & Angelorum pro-
prium. Aliud tandem vtrinque infinitum, quod sci-
licet principio caret, & fine, ac semper est, fuit, &
erit: Deoque soli conuenit. Primum *quando* vocat-
ur propriissime tempus, atque ad illud eleganter
respexit Naso Fast. 6.

*Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis,
Et fugiunt frano non remorante dies.*

Secundum quando appellari solet æuum idque ta-
metis Epicureorum grex negarit, cæteri tamen gen-
tilium philosophorum, ne quid dicam de Christianis
assequuti sunt, quorum ex mente rectè Proper-
tius 4. 7.

*Sunt aliquid manes, Lethum non omnia finit,
Luridaque euictos effugit umbrarogor.*

Tertium verò dici consuevit æternitas, quam, vel
de astris suis ethnici concessere: adeo inter an-
tiquas illas Gentilissimi tenebras nonnulla eius lux
inclauit.

His constitutis, eundem est obuiam dubiis non-
nullis. Primum est, an coexistere rem tempori intrin-
seco spectet ad prædicamentum quando? Respon-
debis affirmatiue: nam tempus ipsum intrinsecum
huius est prædicamenti, vt paulo supra declaratum:
arqui res est in tempore intrinseco per hoc ipsum:
esse ergo in tempore intrinseco, eue coexistere, est
in hoc prædicamento. Rursus non solum albedo
verbi gratia sed album, siue habere albedinem est
in genere qualitatis, vt supra manet ostensum